

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 15/2003 vp

Hallituksen esitys laeiksi työttömyysturvalain ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 7 päivänä lokakuuta 2003 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi työttömyysturvalain ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta (HE 86/2003 vp).

Lakialoite

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä aloitteen laiksi työttömyysturvalain 4 luvun 6 §:n 1 ja 2 momentin kumoamisesta (LA 65/2003 vp — Matti Kauppila /vas ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 4 päivänä syyskuuta 2003.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Marjaana Maisonlahti, sosiaali- ja terveysministeriö

- lainsäädäntöneuvos Pasi Järvinen, työministeriö
- lakimies Olli Häkkinen, Kansaneläkelaitos
- toimitusjohtaja Heikki Pohja, Työttömyysvakuutusrahasto
- lakimies Jarmo Pätäri, Akava ry
- asiamies Mikko Räsänen, Palvelutyönantajat ry
- sosiaalipoliittinen sihteeri Mirja Janérus, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- työmarkkina-asiamies Merja Berglund, Suomen Yrittäjät
- OTK Johan Åström, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto
- toiminnanjohtaja Juhani Talonen, Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö
- lakimies Markku Salomaa, Toimihenkilökeskujärjestö STTK ry.

HALLITUKSEN ESITYS JA LAKIALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalakia muutettavaksi siten, että ikääntyneellä etuuden saajalla on oikeus saada soviteltua työttömyysetuutta enimmäismaksuajan täyttymisen sitä estämättä. Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että sovitellun työttömyysetuuden enimmäisajan laske-

minen aloitetaan alusta silloin, kun henkilö on työskennellyt yrittäjän työssäoloehdon edellyttämän määrän. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi sovitellun työttömyysetuuden maksamista koskevaa voimaantulosäännöstä siten, että enimmäismaksuajan täyttymisen estämättä soviteltua työttömyysetuutta voitaisiin myöntää 31

päivään joulukuuta 2004 saakka. Työttömyys-
turvalakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että
työnteon estyessä rakennus- taikka metsätyö-
alalla pakkasen vuoksi henkilölle voidaan työt-
tömyysetuuksien sovittelusäännöistä poiketen
maksaa täyttä työttömyysetuutta yksittäisten
työttömyyspäivien ajalta. Lisäksi ehdotetaan
muutettavaksi työttömyysetuuksien rahoitukse-
sta annettua lakia siten, että tällaisen säästeen
ajalta maksettuaan työttömyyspäivärahaan ei
suoriteta valtionosuutta.

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta on
tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman

pian sen tultua hyväksytyksi. Laki työttömyys-
etuuksien rahoituksesta annetun lain muuttami-
sesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä
tammikuuta 2004.

Lakialoite

Lakialoitteessa LA 65/2003 vp ehdotetaan työt-
tömyysturvalakia muutettavaksi sovitellun päi-
värahan osalta siten, että sen maksamista rajoit-
tava 36 kuukauden enimmäisaika poistetaan ku-
moamalla työttömyysturvalain 4 luvun 6 §:n 1 ja
2 momentti.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä
syistä ja saamansa selvityksen perusteella valio-
kunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksen-
mukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen
hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Valiokunta pitää myönteisenä, että hallituk-
sen esityksellä sovitellun työttömyysetuuden
maksamista rajoittava 36 kuukauden enimmäis-
aika ei enää jatkossa koske ikääntyneitä työnhai-
kijoita. Etuuden enimmäismaksuaika soveltuu
huonosti ikääntyneille työttömyysetuuden saa-
jille, koska se saattaa muodostaa esteen osa-ai-
kaisen työn vastaanottamiselle ja ikääntyneiden
hakeutumista osa-aikaiseen työhön on perustel-
tua kannustaa.

Esityksen mukaan enimmäisajan täyttymisen
estämättä voidaan kaikille soviteltua työttö-
myysetuutta saaville jatkaa etuuden maksamista
vuoden 2004 loppuun riippumatta sovittelun pe-
rusteesta. Alunperin 36 kuukauden enimmäisai-
ka tuli voimaan 1.4.2000, ja se olisi ensimmäi-
sen kerran täyttynyt soviteltua päivärahaa yh-
denjaksoisesti saaneilta huhtikuussa 2003.
Maksatuksen jatkamiseen on aiemmin hyväk-
sytty määräaikainen pidennys 1.1.2003 voi-
maantulleella lailla, jolla määräaikaa pidennet-
tiin kuluvan vuoden syyskuun loppuun. Nyt
maksatuksen jatkaminen olisi jälleen määräai-
kainen.

Sovitellun työttömyysetuuden enimmäisaika
on saadun selvityksen mukaan käytännössä kos-
kenut yhdenjaksoisesti osa-aikaista työtä teke-
viä, valtaosin naisia. Ehdotettu enimmäisajan
määräaikainen pidentäminen hyödyttää näin ol-
len ennen kaikkea matalapalkkaisilla naisaloilla
työskenteleviä, koska näillä aloilla tehdään run-
saasti sovitellun työttömyysetuuden piirissä
olevaa työtä erityisesti siksi, ettei kokoaikatyötä
ole tarjolla. Tällä hetkellä enimmäismaksuaika
koskee noin 550 henkilöä. Valiokunta pitää tar-
oituksenmukaisena, että nyt hyväksyttävän
määräajan jatkamisen jälkeen enimmäisaika py-
rittäisiin ensisijaisesti kokonaan poistamaan.
Tällaista ratkaisua puoltaa muun muassa se, että
työttömyysetuuden suuruuden uudelleen määrit-
tely 8 kuukauden välein turvaa hyvin sen, ettei
etuuden taso muodosta kynnystä kokoaikatyö-
hön hakeutumiselle. Sovitellun työttömyysetuu-
den enimmäiskesto voi päinvastoin nostaa kyn-
nystä hakeutua osa-aikaisiin töihin tai kannus-
taa jäämään kokonaan työttömyysturvan varaan.
Osa-aikatyön vastaanottamista ja osa-aikaisessa
työssä pysymistä tulee kuitenkin tukea tilantees-
sa, jossa kokoaikatyötä ei ole tarjolla. Enim-
mäismaksuajan merkityksellisyys vähentymi-
nen näkyy myös siinä, että enimmäisaikaa tois-
tuvasti määräaikaisesti jatketaan.

Sovitellun työttömyysetuuden maksaminen
säästeen perusteella rakennus- ja metsätyö-

aloilla on ehdotus, joka perustuu työmarkkinajärjestöjen vuoden 2002 syksyllä tekemään tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun. Valiokunta pitää ehdotusta hyväksyttävänä, mutta pitää perusteltuna, että jatkossa tarkastellaan säästeiden soveltamisen laajentamista koskemaan myös muita toimialoja.

Aloite

Valiokunta ei edellä ole ehdottanut sovitellun työttömyysetuuden maksamisen enimmäisaikaa poistettavaksi vaan on hyväksynyt lakiehdotuk-

sen hallituksen esittämässä muodossa. Valiokunnan kannasta seuraa, että lakialoite LA 65/2003 vp on hylättävä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveystoimi- valiokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina ja

että lakialoite LA 65/2003 vp hylätään.

Helsingissä 5 päivänä marraskuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Valto Koski /sd
vpj. Eero Akaan-Penttilä /kok
jäs. Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Anneli Kiljunen /sd
Pehr Löf /r
Riikka Moilanen-Savolainen /kesk
Aila Paloniemi /kesk
Leena Rauhala /kd

Paula Risikko /kok
Arto Seppälä /sd
Tapani Tölli /kesk
Raija Vahasalo /kok
Erkki Virtanen /vas
Tuula Väättäinen /sd
vjäs. Merikukka Forsius /vihr.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Mietinnössä ehdotetaan hyväksyttäväksi hallituksen esityksen mukaisesti työttömyysturvalain sellainen muutos, että työnteon estyessä pakkasen vuoksi rakennus- tai metsätyöalalla henkilölle voidaan maksaa täyttä työttömyys-etuutta yksittäisten työttömyyspäivien ajalta. Ns. pakkaspäivien korvaaminen normaalia soviteltua päivärahaa paremmin ehdoin metsä- ja rakennusalan työntekijöille on sinänsä perusteltua, jos työnantaja- ja palkansaajajärjestöt tästä keskenään sopivat. Hallitus kuitenkin esittää, että tästä aiheutuvat kustannukset jaetaan kaikkien alojen kesken. Tuolloin edunkin tulisi koskea kaikkia aloja. Onhan runsaasti muitakin töitä, joiden tekemisen sää voi estää. Jos taas etu koskee vain näitä kahta alaa, pitäisi se rahoittaa

näiden alojen sisältä. Hallituksen esityksessä on kyse jälleen kerran menettelystä, jossa miesvaltaiset teollisuudenalat säilyttävät omia kustannuksiaan naisvaltaisille palvelualoille. Siksi esitän, että hallituksen esitys tältä osin hylätään ja hallitus valmistelee kolmikantaisesti esityksen, jossa mainittu etu koskee joko kaikkia sääherkkiä aloja tai se rahoitetaan rakennus- ja metsäalan sisältä. Muilta osin yhdyin valiokunnan mietintöön.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan

että 2. lakiehdotus hylätään ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

1.

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 4 luvun 6 §:n 1 ja 2 momentti (*poist.*) ja 15 luvun 1 §:n 5 momentti (*poist.*) seuraavasti:

1 luku	11 luku
Yleiset säännökset	Toimeenpanoa koskevat säännökset
5 § (<i>Poist.</i>)	4 § (<i>Poist.</i>)
4 luku	15 luku
Sovitelu ja vähennetty työttömyysetuus	Voimaantulosäännökset
1 § (<i>Poist.</i>)	1 § (Kuten StVM)
6 § (Kuten StVM)	

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta (2 mom. kuten StVM)
200 . Sen (*poist.*) 15 luvun 1 §:n 5 momenttia
sovelletaan 1 päivästä lokakuuta 2003 lukien.

Helsingissä 5 päivänä marraskuuta 2003

Merikukka Forsius /vihr

VASTALAUSE 2

Perustelut

Valiokunta toteaa mietinnössään, että "Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että nyt hyväksyttävän määräajan jatkamisen jälkeen enimmäisaika pyritäisiin ensisijaisesti kokonaan poistamaan. Tällaista ratkaisua puoltaa muun muassa se, että työttömyysetuuden suuruuden uudelleen määrittely 8 kuukauden välein turvaa hyvin sen, ettei etuuden taso muodosta kynnystä kokoaikatyöhön hakeutumiselle. Sovitellun työttömyysetuuden enimmäiskesto voi päinvastoin nostaa kynnystä hakeutua osa-aikaisiin töihin tai kannustaa jäämään kokonaan työttömyysturvan varaan. Osa-aikatyön vastaanottamista ja osa-aikaisessa työssä pysymistä tulee kuitenkin tukea tilanteessa, jossa kokoaikatyötä ei ole tarjolla. Enimmäismaksuajan merkityksellisuuden vähentyminen näkyy myös siinä, että enimmäisaikaa toistuvasti määräaikaaisesti jatketaan."

Mietinnön perustelut työttömyysetuuden enimmäiskeston poistamiselle ovat erinomaiset.

Asiantuntijakuulemisessa ei esiintynyt kestäviä perusteluja työttömyysetuuden enimmäiskeston säilyttämiselle laissa, mutta sen sijaan useat asiantuntijat korostivat enimmäiskeston haitallista vaikutusta sekä etuuden hakijoiden elämään että etuuden maksatuksen toimeenpanoon. Mitään perusteltua estettä ei esitetty sillekään, että enimmäiskesto olisi poistettu kokonaan laista jo nyt. Siksi esitän, että työttömyysetuuden 36 kuukauden enimmäiskesto poistetaan laista jo nyt.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan

että valiokunnan mietintöön sisältyvä 2. lakiehdotus hyväksytään mietinnön mukaisena ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

1.

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) (*poist.*) 11 luvun 4 §:n 3 momentti ja 15 luvun 1 §:n 5 momentti, ja
lisätään 1 luvun 5 §:n 1 momenttiin uusi 12 kohta, 1 luvun 5 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, sekä 4 luvun 1 §:ään uusi 2 ja 3 momentti seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

5 §
(Kuten StVM)

4 luku

Soviteltu ja vähennetty työttömyysetuus

1 §
(Kuten StVM)

6 §
(*Poist.*)

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §
(Kuten StVM)

15 luku

Voimaantulosäännökset

1 §
(Kuten StVM)

Voimaantulosäännös
(Kuten StVM)

Helsingissä 5 päivänä marraskuuta 2003

Erkki Virtanen /vas